

Løgstrup SØ

- en boplads fra yngre jernalder
- aktivitetsspor fra yngre bronzealder

Sanne Boddum, Mikkel Kiildsen & Mikael H. Nielsen

Viborg Stiftsmuseum 2007

Bygherrerapport nr. 21

Bygherre: Jens Jørgen N. Nielsen

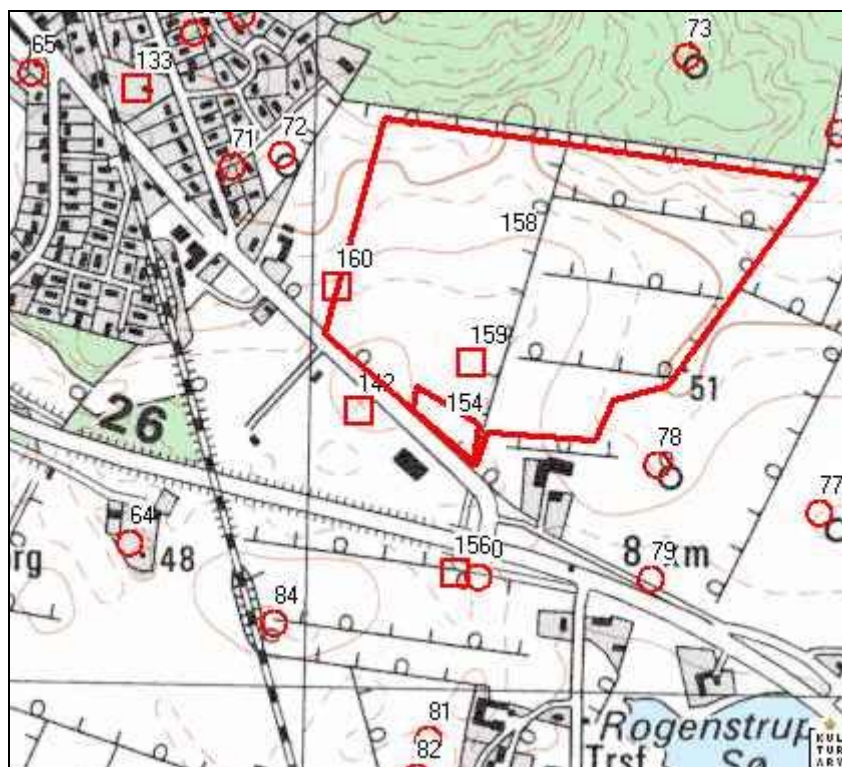
ISBN 978-87-87272-65-0

Indledning.

Byggeriet af enfamiliehuse har i de senere år været meget omfangsrigt. Således har Løgstrup vest for Viborg også mærket byggeboomet. Jens Jørgen Nør Nielsen havde set, at der kunne blive mangel på byggegrunde, og søsatte derfor et projekt med byggemodning af et område i den sydøstlige udkant af byen.

Der var ikke tidligere registreret nogen fortidsminder i selve det ca. 7,7 ha store område, men i og lige omkring Løgstrup var der før projektet registreret mange fortidsminder, ikke mindst et betydeligt antal gravhøje med fund fra både sten- og bronzealder. Mest interessant er det, at museet undersøgte den ene halvdel af treskibet langhus (sb. 156 på figur 1), da der i 1983 blev lavet en cykeltunnel under Skivevej. Der var nogen usikkerhed omkring husets alder, men det blev foreslået, at det skulle dateres til yngre bronzealder (Bertelsen et. al 1996:138-139). Nogle få år senere blev der fundet yderligere spor efter fortidsminder (sb. 142), da der blev anlagt kloakledning i forbindelse med byggemodning af industriarealet lige syd for Hovedgaden. Denne gang var det stolpehuller og gruber, og der blev fundet skår fra overgangen mellem bronzealderen og jernalderen, men videre undersøgelser blev opgivet. Set i lyset af de resultater, der her skal fremlægges må man nok sige, at det var en fejl, at der ikke i 1980'erne blev foretaget større arkæologiske undersøgelser i det nu bebyggede område syd for Hovedgaden.

På baggrund af de kendte fortidsminder var det museets vurdering, at der var betydelig risiko for, at ukendte fortidsminder kunne blive ødelagt ved anlægsarbejder i området nord for Hovedgaden. Det var derfor museets indstilling, at der skulle foretages en arkæologisk prøvegravning forud for anlægsarbejdet. På den måde kunne bygherren sikre sig mod forsinkelser i forbindelse med selve anlægsarbejdet.

Figur 1: Udsnit af 4 cm kort fra DKC med fortidsminder påtegnet. Cirkler viser gravhøje og firkanter formodede bopladser. Nr. 154 og 159 er den aktuelle lokalitet.

Jens Jørgen Nør Nielsen indvilgede i, at museet kunne foretage en sådan prøvegravning, og den blev derefter foretaget i oktober 2005. Ved forundersøgelsen blev der gravet 2 meter brede søge-

grøfter med 20 meters mellemrum. Herved fjernes muldjorden, således at sporene efter alt, hvad der er gravet ned under muldlaget, kan erkendes i den lysere undergrund.

Det viste sig ved prøvegravningen, at der i det meste af området næsten ikke var spor efter fortidsminder. Men to steder var det anderledes: I den sydøstligste del fandtes således mange stolpehuller og gruber (sb. 154) og også lidt nord for dette område fandtes stolpehuller og gruber (sb. 159).

Ifølge museumsloven er det museets vigtigste opgave at arbejde for at bevare væsentlige fortidsminder for eftertiden. Vi diskuterede derfor med bygherren om det var muligt at flytte anlægsarbejdet væk fra området med fortidsminder, eller om det i den sydøstligste del var muligt at lave et 'grønt område', der kunne friholdes for anlægsarbejder. Men bygherren vurderede, at det ville være for gennemgribende en forandring af det planlagte projekt, og derfor var der ingen vej udenom – vi måtte foretage en egentlig udgravning. I det følgende fremlægges resultaterne af de arkæologiske undersøgelser.

Boplads fra jernalderen.

I områdets sydøstlige del fandtes omfattende spor af en boplads fra yngre jernalder (ca. 400 e.kr.) Desværre er der næsten aldrig noget tilbage af selve husene. Gulvene er for det meste pløjet i stykker og stolperne er for længst formuldet, hvis de da ikke blev taget op og genbrugt, når husene af den ene eller anden grund var udtjente. Tilbage har vi derfor som regel kun de sidste og dybeste spor efter datidens menneskelige aktiviteter, nemlig de stolpehuller, hvor husene var funderet.

Der var stor forskel på anlægssporene i området. I den vestlige del kunne umiddelbart udskilles spor efter to langhuse, men i den østlige del var der et større virvar af stolpehuller, som ved første øjekast ikke kunne sættes sammen til huse. Ved nærmere undersøgelser kunne vi dog udskille forskellige konstruktioner. Formentlig har der i den østlige del ligget en gård med omkransende hegn og forskellige landbrugsbygninger. På et tidspunkt er gården og dens bygninger udtjent, og en ny er blevet opført på samme sted blot forskudt en smule mod øst.

I det følgende vil de enkelte huse blive præsenteret. Først de to lange huse mod vest og efterfølgende gårdsanlægget i to faser, der blev lokaliseret i den østlige del.

Hus I

Ud fra stolpehullerne kunne husets form og en del af indretningen ses. Huset har været af den såkaldte treskibede form, hvor to indre rækker af tagbærende stolper har delt huset op i tre skibe på langs af huset. Dette har dog kun været en visuel opdeling. Rent praktisk har husene været delt op i 3 funktionelle rum af skillevægge på tværs af husets længderetning (se figur 8). Taget i dette hus blev båret af i alt 22 stolper fordelt på 2 rækker (se figur 4). Huset har i alt været 26,9 m langt og ca. 5,5 m bredt.

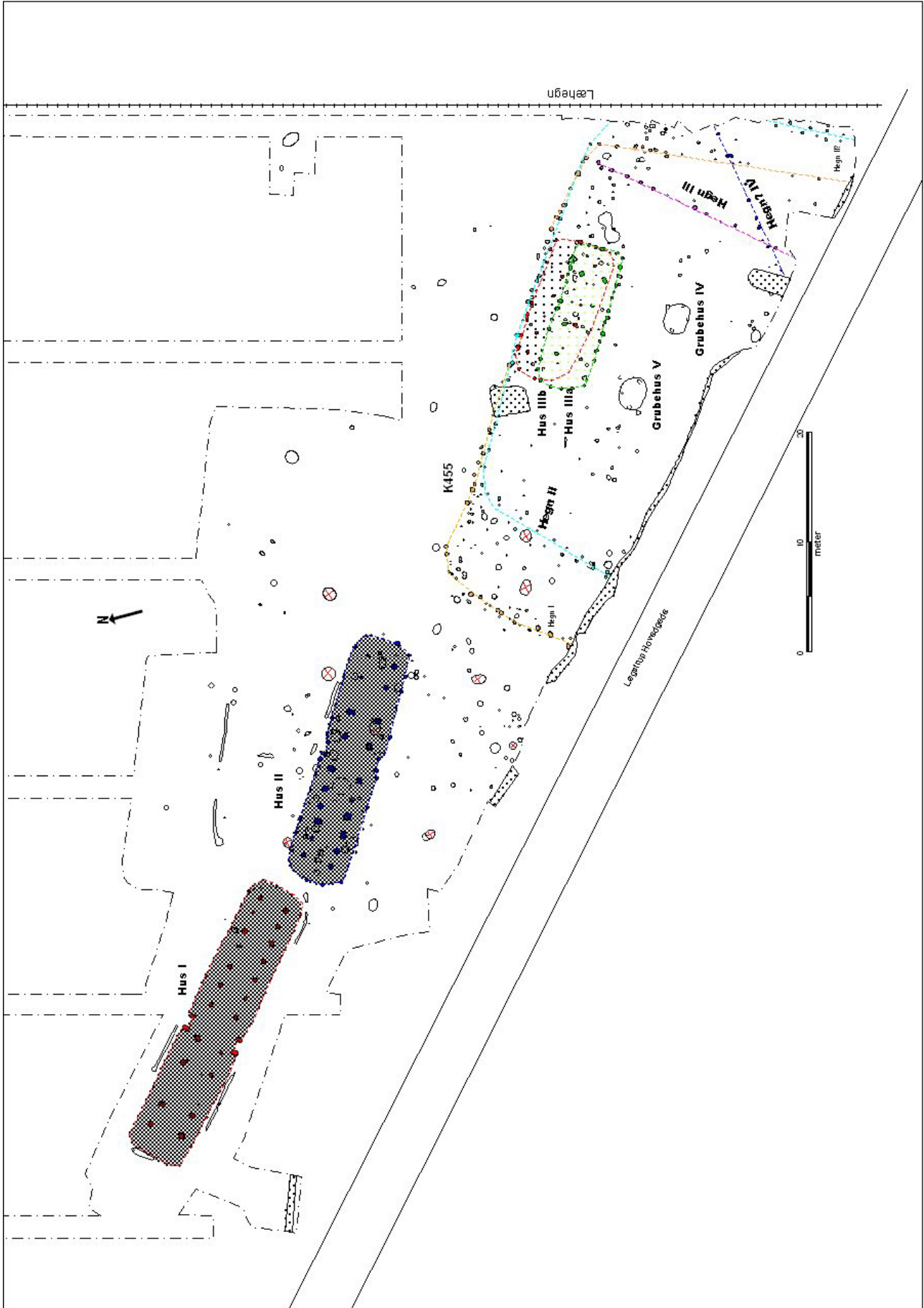
Ydervæggene har også været bygget op omkring jordgravede stolper. Formentlig har der mellem vægstolperne været fletværk af pil eller hassel. Dette fletværk har så været beklædt med en lerklining ofte opblandet med halm og møg for at give en længere holdbarhed. Ikke alle vægstolpehullerne til Hus I kunne genfindes, men afstanden mellem de der kunne findes, lå på ca. 1,55 m. Huset har været orienteret øst-vest med en lille drejning mod nordvest, hvilket stort set alle huse har været i denne periode af oldtiden. På denne måde har man reduceret vindtrykket på huset, da de kraftige vinde ofte kommer fra vest. Endvidere har huset haft svagt buede langvægge, hvilket også har givet en mere aerodynamisk form.

Midt for langsiderne har indgange været. Indgangene på udgravningsplanen figur 2 som let indtrukne dobbeltstolpehuller. Ved at trække indgangene en smule ind i forhold til den øvrige væglinje, har

man opnået en form for vindfang, således man bedre kunne holde på varmen. Netop hvor indgange-
ne var placeret, var der også en større afstand mellem de tagbærende stolper inde i huset. Således har
man trådt ind i en form for indgangsrum. De tagbærende stolper har stået noget tættere i huset østli-
ge del. Fra andre udgravninger ved vi, at stalden som regel er placeret i østenden, og den tættere
placering af stolperne indikerer, at det sandsynligvis også har været tilfældet her, da stolperne har
fungeret som udgangspunkt for båseskillerum til dyrene i stalden. I den vestlige ende er afstanden
mellem de tagbærende stolper større. Her har beboelsen i huset været. Man har her haft brug for
større rum og plads til bl.a. madlavningen.

Uden for husenes vægge kunne der ses spor efter lave grøfter. Disse er sandsynligvis spor efter tag-
dryp.

I alt har der været ca. 150 m² under tag, hvor altså både dyr og mennesker har levet.

Figur 2: Plan over det sydøstlige udgravningsfelt, hvor jernalderbopladsen blev lokaliseret.

Hus II

Denne hustomt lå umiddelbart vest for Hus I. Huset har i grundplanet nærmest været en spejlvending af netop Hus I. De indre tagbærende stolper har stået tættest i den vestlige del, hvilket indikerer, at stalden har ligget her. Beboelsen har så ligget i den østlige del, hvor afstanden mellem de tagbærende stolper har været større.

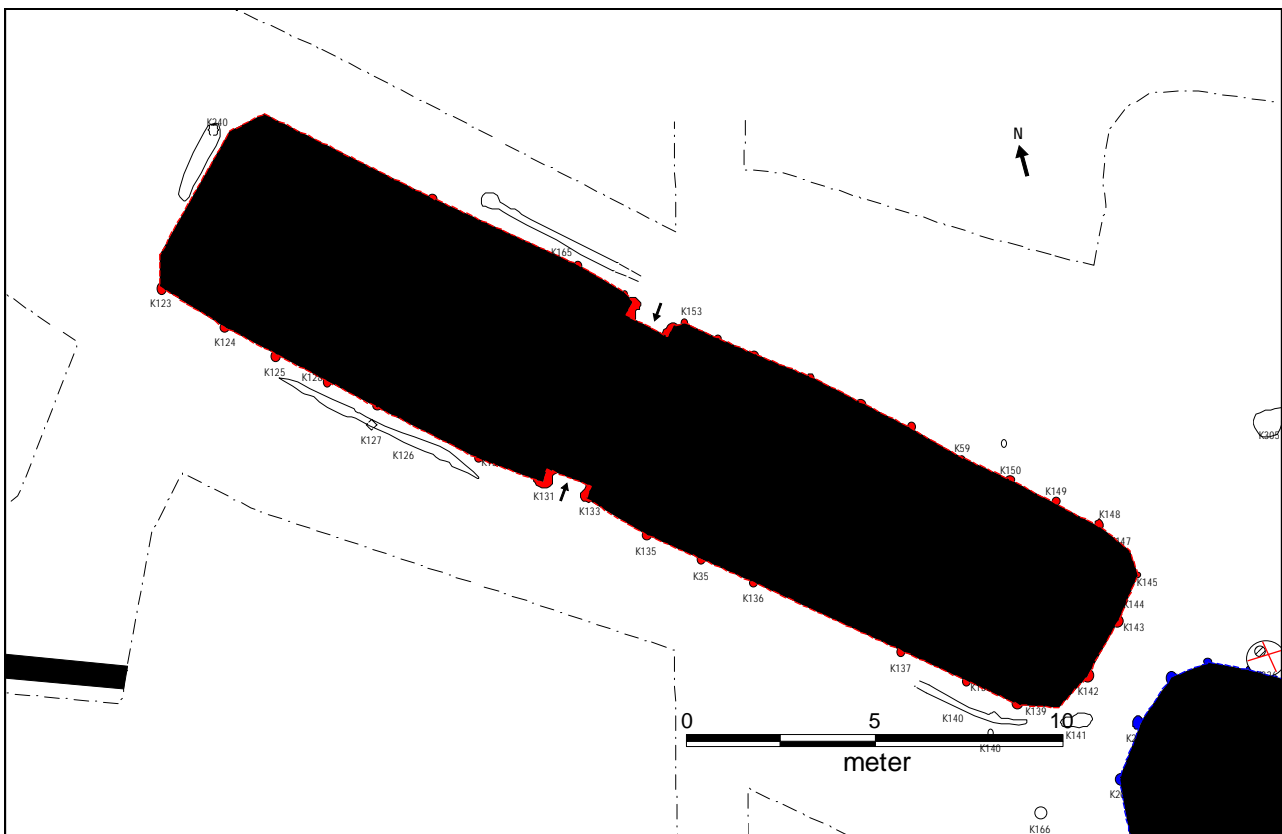
Indgangene ligger igen midt for husets langsider, og viser sig som let indtrukne dobbeltstolper i forhold til den øvrige væglinje. Igen ses der en større afstand mellem de tagbærende stolper inden for indgangene, således der er skabt et indgangsrum midt i huset.

Afstanden mellem vægstolperne har været nøjagtig den samme som ved Hus I, nemlig ca. 1,55m. Dette tyder på, at man har haft en vis skabelon eller plan at gå ud fra ved husbyggeri. Man har simpelthen haft erfaring for, hvilken afstand der var den optimale afstand mellem vægstolperne for at fletværket blev mest holdbart. Det er ikke umiddelbart sandsynligt, at Hus I og II er stået samtidigt, da der sandsynligvis ikke har været tilstrækkelig passage mellem dem. Endvidere har hver gård kun haft et hus af denne størrelse. Vi regner med, at det ene hus har afløst det andet. Hvilket det har stået på stedet først kan dog ikke umiddelbart afgøres.

Spor efter en grøft parallelt med nordvæggen formodes at være en rest af rende skabt af tagdryp.

Huset har formentlig haft stråttækket tag.

Huset har været 24m langt og ca. 5,8m bredt. Således har ca. 140m² været under tag, hvilket gør det en smule mindre end Hus I.

Figur 3: Plan af Hus I.

Gård I

Hegn I omkranser formentlig den nordlige del af første fase af et gårdsanlæg fra yngre romersk jernalder eller ældre germansk jernalder, ca. 375-400 e.kr.. Hegnet (og dermed gårdens fulde udstrækning) kunne ikke følges mod syd, pga. Løgstrup Hovegades anlæggelse her. Den del af gårdsanlægget, som det var muligt at undersøge bestod af et mindre treskibet hus på ca. 14,5 m, som var bygget sammen med hegnet i nordsiden (Hus IIIb) samt et grubehus (Hus V) ca. 6 meter syd for dette. Grubehuse små ovale værkstedshytter, hvor gulvet har været nedgravet. Formentlig har gården også haft et større hovedhus af samme type som Hus I og II. Dette må i givet fald have ligget i den sydlige del af indhegningen.

Det omkransende hegn har bestået af en enkelt række stolper, som formentlig har forbundet med fletværk. I hegnets nordvestlige hjørne er der et større slip mellem stolpehullerne, så her har det sandsynligvis været en indgang, hvor man kunne komme ind til gårdspladsen med vogn og husdyr. Hegnet har både markeret gårdens område, og skullet holde husdyr og andre dyr ude, så de ikke kunne komme ind og æde af oplagret korn, hø osv.

Hus IIIb er formentlig første fase af to huse, som ligger stort set på samme sted. Der er dog ikke stratigrafiske observationer, der entydigt kan afgøre om Hus IIIa eller IIIb er ældst. Det må dog anses som sikkert, at Hus IIIb og Hegn I er samtidige, da det kan konstateres at hegnet og huset er bygget sammen. Huset er af treskibet konstruktion med to indre rækker tagbærende stolper i husets længderetning. På den nordlige side af huset udgøres væggen så at sige af hegnet. Gavlene har også været stolpesatte. Mod syd har huset sandsynligvis været åbent ind mod gårdspladsen, der kunne i hvert fald ikke findes nogen stolpehuller her. Sådanne huse kendes fra mange udgravninger rundt om i landet. Huset har formentlig været brugt til opbevaring af landbrugsprodukter, altså været en slags lade.

Syd for Hus IIIb blev et grubehus undersøgt (Hus V). Nedgravningen til dette grubehus har været ca. 3x2,3 m. Taget har været båret af en kraftig stolpe i hver ende, og det har formentlig gået næsten helt ned til den daværende jordoverflade. Indvending har der rundt i kanten stået en række pæle eller stokke, som har holdt på jorden, således siderne ikke kunne skride ind i gruben. Gulvet i huset har været et stampet lag af enten ler eller sand. Ofte kan det ud fra fund afgøres, at disse små huse har været brugt som vævehytter, da der findes væve- og tenvægte, samt mindre nedgravninger hvor væven har været opsat. Ved dette hus blev fundet to mindre nedgravninger ved den nordlige kant af gruben, der kunne stamme fra opsætningen af en væv. De øvrige fund fra grubehuset kunne dog desværre ikke understøtte dette. Der blev fundet en del keramik i grubens fyld, men det stammer formentlig fra opfyld af gruben efter huset var udtjent. Keramikken her skal dermed ses som en del af det affald gruben blev fyldt med. Det er blot det eneste, som er bevaret til i dag.

Gård II

Denne gård har været af nøjagtig den samme type som Gård I og har formentlig været dennes afløser. Den ligger på stort set sammen sted blot rykket ca. 7,5 m mod øst, har altså ligeledes en mindre ladebygning mod nord (Hus IIIa), et grubehus 5m syd for dette (Hus IV) og et omgivende hegn (Hegn II). Igen formodes det, at der til gården også har hørt et større hovedhus, som må have ligget i den sydlige del af gården, hvor Hovedgaden i dag forløber.

Hus IIIa er dog af en anden type end Hus IIIb. Huset er ikke længere en del af hegnsforløbet. Det er trukket et par meter ind fra hegnet og er nu snarere at betragte som et almindeligt hus med væg hele vejen rundt. I grundplan er det af samme type som Hus I og II, blot noget mindre. Det har haft to indre rækker tagbærende stolper, og væggene har været stolpesat med fletværk og klining. Midt for husets langsider har der været to modstillede indgange, som har været trukket en smule ind i forhold til den øvrige væglinje. Huset har formentlig hverken været brugt til beboelse eller stald, da disse to funktioner lå i gårdens hovedhus. Derimod kan det have været, hvad vi i dag kalder for en ladebygning, hvor der både har været opbevaret afgrøder, brændsel mv. samt et værksted.

Grubehuset, Hus IV, som tilhører denne gårdfase lignede til forveksling grubehuset, der tilhørte Gård I, blot var det dybere. Der blev igen fundet dybe tagstolpehuller i øst- og vestenden, samt to mindre nedgravninger, som kan stamme fra opstillingen af en væv. I grubens fyld blev der fundet en stor mængde keramik (figur 4), som vi ud fra form og mønstre kan datere til overgangen mellem yngre romersk og ældre germansk jernalder (ca. 400 e.Kr.). Yderligere blev der fundet et par specielle ting i gruben: to fragmenter af bronze (formentlig fra et beslag) og en fladehugget pilespids i flint (figur 5), fra sen stenalder eller tidlig bronzealder og dermed meget ældre end grubehuset. Den må enten være opsamlet eller være kommet tilfældigt med i grubefylden.

Figur 4: Et udvalg af keramik fra grubehus IV.

Figur 5: Pilespids i flint fra grubehus IV.

Figur 6: To bronzefragmenter fra grubehus IV.

Lige uden for det nordvestlige hjørne af hegnene, som omgav Gård I og II blev en mindre nedgravning lokaliseret (K455, se figur 2). Den viste sig at indeholde en stor mængde brændte knogler fra flere forskellige dyr. På figur 7 ses et foto af knoglerne.

Formentlig skal nedlæggelsen af knoglerne ses som en form for offer. Man skal nok forestille sig, at hele dyr er ofret på et bål, hvorefter knoglerne som symbol på dyret er nedlagt i et huld i jorden.

Man har måske ville sikre sig gudernes gunst ved opførelsen af bopladsen.

Sådanne gruber med stort indhold af knogler, er tidligere registreret i forbindelse med boplads fra yngre jernalder. Bl.a. kendes det fra VSM 8G Lindhøjgård ved Finderup, der ligger ca. 10 km syd

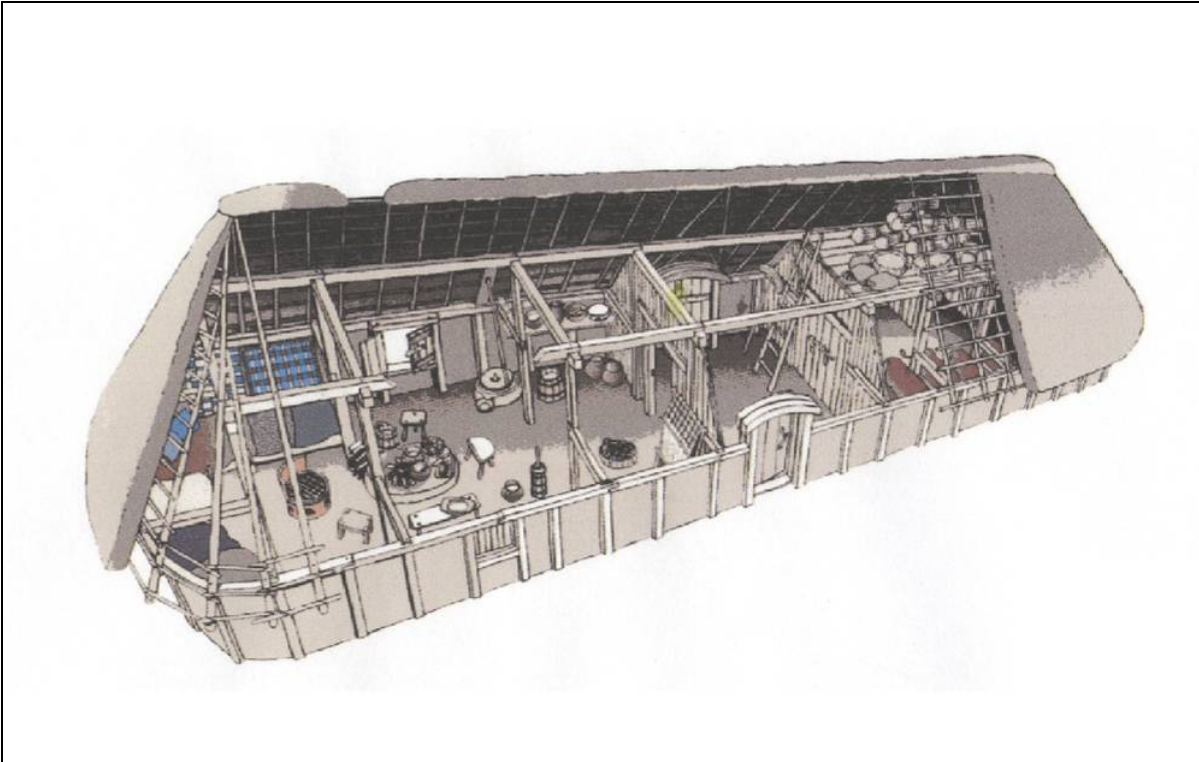

for Løgstrup. En tolkning som offergrube er nærliggende, men ikke direkte beviselig. Der må dog være en tanke bag, at deponere en så stor mængde dyrekogler i en nedgravning.

I det sydøstligste hjørne blev der fundet yderligere dele af hegnsforløb i form af stolpehuller. Der kunne ikke lokaliseres huse eller andet, som kunne knyttes til disse hegn, således at det kunne fastslås om der er tale om yderligere gårdsanlæg. Det anses dog for muligt, at bebyggelsen fra yngre jernalder har fortsat mod syd og øst.

Figur 7: Brændte kogler fra offergruben uden for jernalder gårdene.

Figur 8: Eksempel på langhus med stald, beboelse og indgang midt for langsiden. (Tegning: J. Andersen, Museum Sønderjylland, Arkæologi Haderslev. Efter Ethelberg et. al.).

Jernalderbopladsen i lokalt perspektiv

Bopladsen fra sen ældre og/eller tidlig yngre jernalder var relativt godt bevaret, og har derfor forøget vores viden betragteligt. Husenes form og gårdenes indretning afviger i det store billede ikke fra normen. Dog var Hus II indrettet modsat af, hvad vi normalt ser.. Indtil nu viser udgravningerne, at der har ligget to gårdsanlæg i to faser, hvor Hus I og II tilhører hver sin fase af et gårdsanlæg, mens Gård I afløser Gård II. Hegnsforløb i det sydøstlige hjørne af udgravningen tyder på, at der har været yderligere gårdsanlæg i denne retning, og er dette tilfældet så begynder vi at kunne snakke om en egentlig landsby.

Hvert gårdsanlæg har huset en familieenhed, oftest i flere generationsled. Muligvis har man haft trælle, som på en eller anden vis har indgået i familien og det daglige arbejde på gården. Således har en gård været hjemsted for op mod 10 til 15 personer.

Denne landsby kan således være en tidlig forløber for byen Løgstrup, der første gang optræder i skriftlige kilder i 1408 som Løghsthorp. Navnet torp eller thorp betyder gård eller samling af gårde og kan føres tilbage til 900-tallet. Fra slutningen af 1400-tallet kender vi en gård på stedet, der kaldtes Løghstorp gård, hvilket i sig selv en dobbeltkonfekt, men vidner om, at der på stedet har ligget en større gård. Så mon ikke, at vi med udgravningerne ved Fægteborgbakken har fundet det tidligste eller i det mindste forløberen for Løgstrup by.

Ser vi på bebyggelsen fra yngre jernalder i et lidt større perspektiv er det en vigtig brik i forståelsen af organiseringen mindre landsbyer og bebyggelser inden Viborg opstår som en egentlig by med samlende og styrende magt. Fra museets udgravninger, der har været specielt omfangsrige de senere år, kender vi nu en række yngre jernalderbebyggelser rundt omkring Viborg. Som det fremgår af kortet på næste side viser der sig et mønster, hvor yngre jernalderbebyggelser ligger sig tæt op af de i dag eksisterende landsbyer.

Figur 9: Kort over Viborg og omegn med bopladser fra yngre jernalder og vikingetid.

Signatur til ovenstående kort:
 Germansk jernalder (blå) og
 Vikingetid (sort).

Skovrejsning – firkant
 Andet – cirkel

1: Viborg Søndersø	11: Rindsholm
2: Spangsbjerg	12: Korshøjgård/Brandstrup
3: Viborg Vestermark	13: Mammen (4 steder).
(4. Viborg Storcenter)	14: Viskum
5: Navntoft	15: Tophøj Mark
6: Løgstrup	16: Foulum
7: Gårdsdal bæk/ Neder Hallum	17: Sdr. Ingstrup
8: Finderup	18: Vorde
9: Lindhøjgaard	19: Tapdrup
10: Middelhede Nord	20: Meldgårde
	21: Løvel

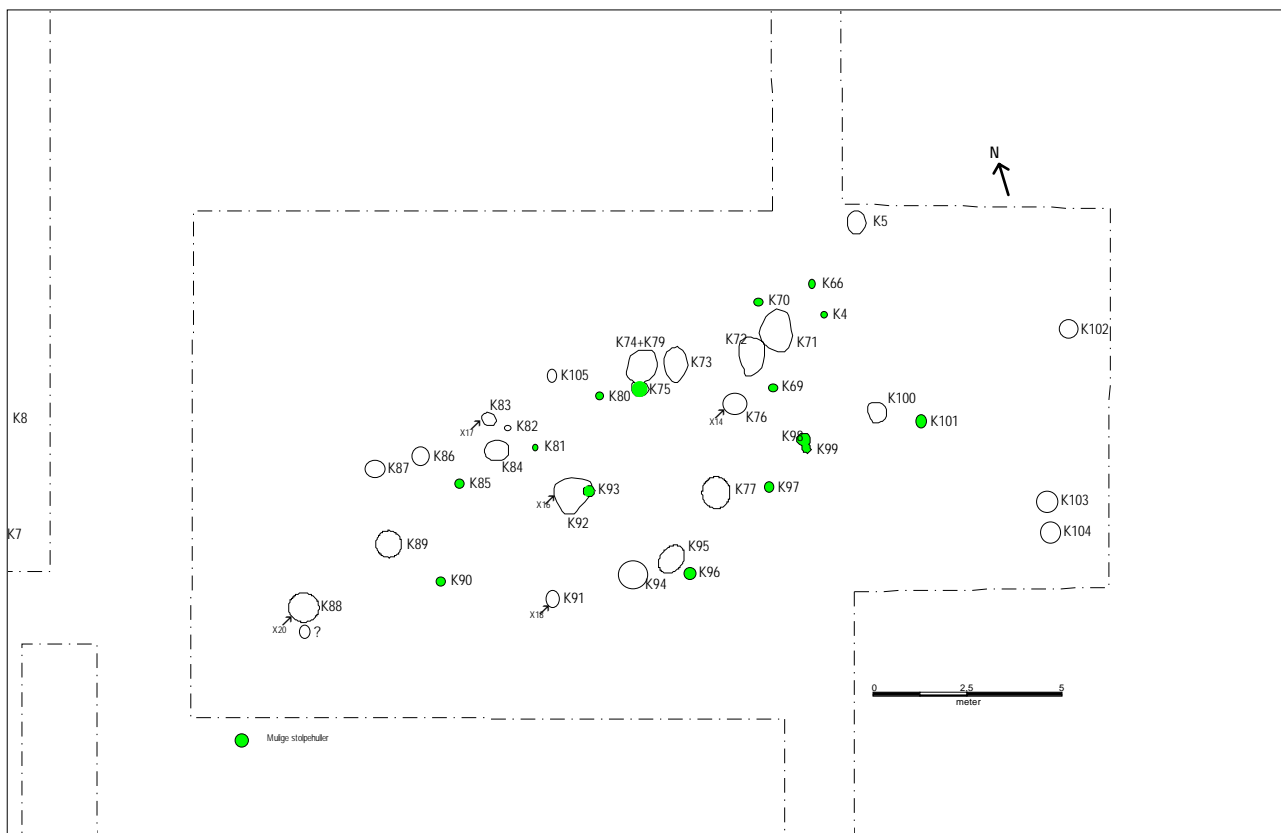

Aktivitetsspor fra bronzealderen

Ved udgravningerne fandtes også anlæg fra yngre bronzealder og de er dermed betydeligt ældre end jernalderbopladsen. Anlæggene fra bronzealderen blev fundet både i samme område som jernalderhusene, i et mindre område nord herfor og formentlig også hist og her i resten af området.

I det sydøstlige udgravningsområde blev fundet 10 såkaldte ild-/kogegruber eller jordovne. De formodes at have været brugt til madlavning. Ild-/kogegruberne er markeret med rødt kryds på fig. 3. Fund af keramik (figur 11) fra en af jordovnene kan dateres til yngre bronzealder og det er sandsynligt, at de andre er fra samme tid. Nogle af de andre anlægsspor i dette område kan også være fra samme tid, men intet tyder på, at der har ligget spor efter hustomter i området. Det er derfor tolket som et aktivitetsområde, hvor man formentlig flere gange udendørs har lavet mad. Vi kan kun gætte på hvad der har været anledningen til den formodede madlavning, måske har man skullet fejre et eller andet.

Det er ikke mindre svært at tolke anlægssporene, der blev fundet på en ganske svag højning lidt længere mod nord. I dette område blev der fundet 19 gruber/fyldskifter samt ca. 20 stolpehuller (figur 10). Vi har forsøgt at tolke stolpehullerne som dårligt bevarede spor efter en hustomt eller andre træbyggede konstruktioner, men ingen af tolkningsforslagene virker sandsynlige endside sikre. Muldlaget på stedet var kun ca. 20 cm tykt og dyrkning må formodes at have forårsaget en betydelig destruktion gennem årene. Det kan være grunden til, at vi ikke kan komme med en bedre tolkning, men det kan også være, at der slet ikke har stået huse eller andre konstruktioner på stedet, men at der er spor efter forskellige aktiviteter i det fri.

Figur 10: Plan over det centrale område med bronzealder boplads. Mulig hustomt skitseret ind med grønt.

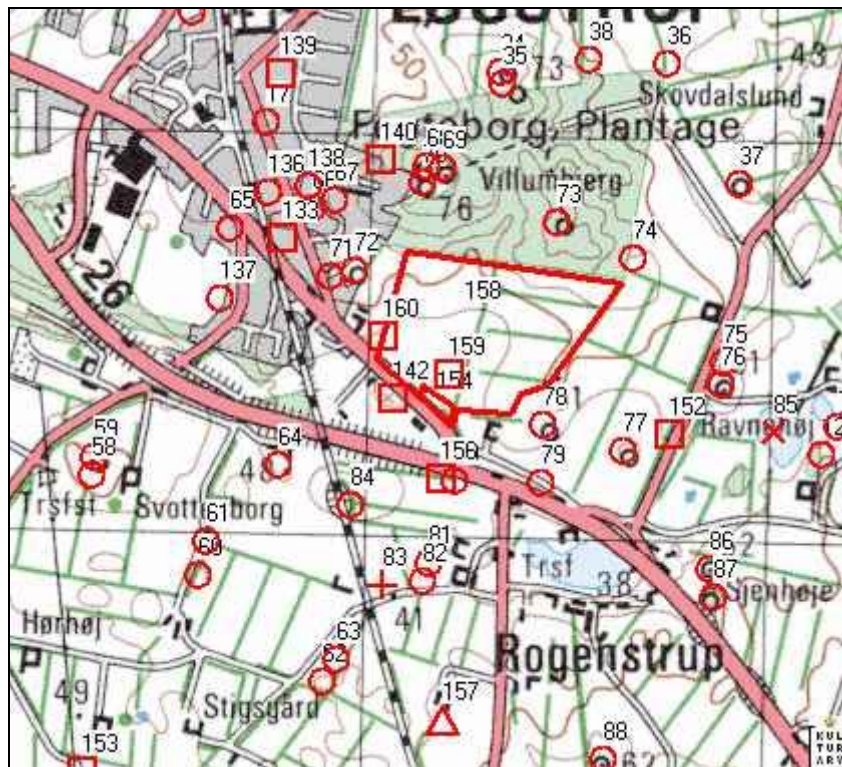
Det må bemærkes, at der i området kun er fundet enkelte ildskørnede sten og ingen sikre kogegruber, så der er tilsyneladende ikke tale om et område, hvor man ofte har lavet mad. Der blev fundet lerkarskår i enkelte af gruberne, bl.a. skår der synes at være fra en ældre del af yngre bronzealder end skårene, der blev fundet i området med jernalderhusene.

Figur 11: Et udvalg af bronzealderkeramik fra udgravningerne ved Fægteborgbakken.

Bronzealderfundene i et lokalt perspektiv

Fundene fra yngre bronzealder ved Løgstrup SØ skal givetvis ses i sammenhæng med adskillige andre fund fra yngre bronzealder ved Løgstrup (figur 12). Der er således fundet urner med bronzeredskaber i flere af de omkringliggende gravhøje. Det gælder sb. 60-61, 78, 87, 89, og formodentlig også sb. 84. Endvidere er der fund fra to fladmarksgravpladser, nemlig sb. 92 og sb. 83, der dog kan være fra den tidligste del af ældre jernalder. Dertil kommer indikationer på bopladser ved sb. 152, sb. 140, 142 og evt. 157 kan vise steder, hvor der har ligget huse m.v. Det kunne se ud som om, der sydøst for Løgstrup har været adskillige bopladser og mange grave fra yngre bronzealder, og det er måske kun et spørgsmål om tid, før vi finder de første hustomter fra denne tid i området sydøst for Løgstrup.

Figur 12: Et større blik på lokalområdet og de arkæologiske registreringer. (Kort fra DKC).

Til sidst en tak til Jens Jørgen Nør Nielsen for det konstruktive samarbejde i forbindelse med udgravningerne.

Relevant litteratur

Bertelsen, J. (et al.) 1996: Bronzealderens bopladser i Midt- og Nordjylland. Skive Museum 1996.
 Ethelberg, P. (et. al.) 2000: Det Sønderjyske landbrugs historie – jernalder, vikingetid & middelalder.
 Houken, Aa. 1956: Håndbog i danske stednavne.
 Jensen, J. 2004: Danmarks Oldtid – Yngre jernalder og vikingetid.

Diverse oplysninger:

Viborg Stiftsmuseums j. nr.:	VSM 08918
Lokalitet:	Løgstrup SØ
Sogn, herred og amt:	Fiskbæk sogn, Nørlyng herred, Viborg amt
Dansk Kulturhistorisk Centralregister:	130805-154
Kulturarvsstyrelsens j. nr.:	2003-2123-0660
Bygherre:	Jens Jørgen Nør Nielsen
Areal:	Ca. 7,7 ha.
Rendegravemaskine fra:	JC Kloakservice, v. Jan Ibsen, Søvsøvej 19, Daubjerg, 8800
Deltagere i udgravningen:	Mikael H. Nielsen Sanne Boddum Mikkil Kiildsen Sine Toft Jensen Maria Tiemke Mogens Sørensen

Dokumentationsmaterialet bestående af beretning, tegninger, fund, fotos m.v. opbevares på Viborg Stiftsmuseum, Hjul-torvet 4, 8800 Viborg.

Undersøgelsen er betalt af bygherren, Kulturarvsstyrelsen og Viborg Stiftsmuseum.

Om bygherrerapporter

Når der er foretaget en arkæologisk udgravning, der er helt eller delvist finansieret af en privat eller offentlig bygherre, skal der udarbejdes en særskilt rapport til bygherren. Bygherrerapporten skal være almindeligt tilgængelig, præsentere udgravningens resultater og sætte dem i sammenhæng med det omgivende landskabs kulturhistorie.¹

Viborg Stiftsmuseum har besluttet at udgive museets bygherrerapporter i en fortløbende serie. Ældre numre kan købes for 20 kr. (medmindre andet er anført) ved henvendelse til museet.

Liste over Viborg Stiftsmuseums bygherrerapporter

1. Båndruplund – en boplads fra bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2004
2. Nordentofte, Skals – en boplads fra sen yngre stenalder, bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004
3. Brokbakken – en samlingsplads(?) fra bronzealder og en gravplads fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004
4. Lynderup SV – et aktivitetsområde fra sen yngre stenalder og bronzealder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. Under udarbejdelse.
5. Teglværksvej – en boplads fra ældre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2005
6. Klejtrup Syd – en boplads fra sen yngre stenalder / tidlig ældre bronzealder. Marianne Høyem Andreasen. 2005
7. Krogen, Aidt. Under udarbejdelse.
8. Højvangen, Ørum. Under udarbejdelse
9. Stenshede – en gravhøj og andre fund fra yngre stenalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2006
10. Ørum Sportsplads – et aktivitetsområde fra ældre jernalder. Mikael H. Nielsen. 2005
11. Sundstrup Øst – en boplads fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen. 2006
12. Ettrupvej, Fjelsø – to aktivitetsområder fra bronzealder eller jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2006
13. Løvel Syd. Under udarbejdelse
14. Skaldehøj og Arildsvej, Viborg. Under udarbejdelse
15. Liseborg, Viborg. Under udarbejdelse
16. Lindum syd – langhus fra middelalderen. Jesper Hjerminde. 2006.
17. Søhuset – på kanten af Middelalderbyen. Marianne Greve Iversen. 2007.
18. Formyre SØ – hustomt og grave fra bronzealderen/ - fladmarksgravplads fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen. 2007
19. Tindbækvej 25 – Gravhøj fra enkeltgravskulturen. Martin Mikkelsen & Mikkel Kiildsen. 2007.
20. Langmosegård – en boplads fra yngre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2007.

---

¹ Kulturarvsstyrelsen: Retningslinjer for udformning af rapport til bygherre/anlægsmyndighed

